Deloitte.

Gemeente Sittard-Geleen

Accountantsverslag 2021

13 juni 2022

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Postbus 1864
6201 BW Maastricht
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9901
www.deloitte.nl

Gemeente Sittard-Geleen
Postbus 18
6130 AA SITTARD

Onderwerp	Behandeld door	Datum	Ons kenmerk
Accountantsverslag 2021	C.C.J. Honings RA	13 juni 2022	220634BE62/JS

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen aan. Dit accountantsverslag beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen.

De jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen geeft een getrouw en rechtmatig beeld
De jaarrekening 2021 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Sittard-Geleen. Bij deze jaarrekening zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid te verstrekken.

Wij bespreken onze bevindingen met de commissie begroting en verantwoording
Wij hebben dit accountantsverslag tijdens de vergadering van de commissie begroting en verantwoording op 9 juni 2022 besproken. Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met het bestuur en de ambtelijke organisatie.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

I. Wetters MSc RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.
Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Inhoud

01 Samenvatting

02 Financiële positie

2.1	Vermogenspositie	8
2.2	Saldo baten en lasten	9
2.3	Weerstandsvermogen	10

03 Jaarrekening

3.1	Vastgoed	12
3.2	Voorzieningen	12
3.3	Grondexploitaties	14
3.4	Kapitaalverstrekking MijnStreekwarmte	15
3.5	Sociaal domein	16
3.6	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	16
3.7	Budgetoverheveling en overlopende posten	17
3.8	Situatie Rusland/Oekraine	17
3.9	Regeling grote projecten - Glanerbrook	18

04 Rechtmatigheid

4.1	Wet Normering Topinkomens	20
4.2	Aanbestedingen	20
4.3	SiSa-bijlage 2021	20
4.4	Investeringskredieten	20
4.5	Begrotingsoverschrijdingen	21

05 Accountantscontrole

5.1	Opdracht	23
5.2	Controleverklaring	24
5.3	Materialiteit	24
5.4	Administratieve organisatie en interne beheersing	24
5.5	Geautomatiseerde gegevensverwerking	24
5.6	Fraude	25
5.7	Proces jaarrekeningcontrole	26
5.8	Onafhankelijkheid	26

Bijlagen

© 2022 Deloitte The Netherlands

01 Samenvatting

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Samenvatting

Wij hebben de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen gecontroleerd, die is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Deze controle is bedoeld om een onafhankelijk oordeel te geven omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid hiervan. In deze samenvatting geven wij kort de conclusies en bevindingen naar aanleiding van onze werkzaamheden weer. Voor een meer gedetailleerd inzicht verwijzen wij naar de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit verslag.

- Door de versoepelingen tijdens COVID-19 heeft de controle van de jaarrekening 2021 weer deels op locatie bij de gemeente Sittard-Geleen plaatsgevonden. Omdat wij fysiek aanwezig waren, hadden wij korte communicatielijnen met de gemeente tijdens de jaarrekeningcontrole. Overigens is conform voorgaande jaren de controle in goede samenwerking met uw medewerkers verlopen. Wij willen de medewerkers van de gemeente Sittard-Geleen hier dan ook voor danken.

- Wij zijn van mening dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen de omvang en de samenstelling van het eigen vermogen per jaareinde 2021 en het saldo van baten en lasten over 2021 getrouw en rechtmatig weergeeft. Er bestaan geen verschillen van inzicht met het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde grondslagen, de verslaggeving, of de uitkomsten van onze controlewerkzaamheden. Na onze controle resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen groter dan onze rapporteringstolerantie van € 50.000. We constateren één onzekerheid ter hoogte van € 1,5 miljoen. De onzekerheid heeft betrekking op de toekomstige opbrengstwaarde van het V&D pand aan de markt in Sittard. De opbrengstwaarde is onzeker om de aanbesteding voor dit project nog loopt waarbij een verkoopprijs gerealiseerd kan worden van tussen de nihil euro en € 1,5 miljoen. Derhalve hebben wij de boekwaarde van het V&D pand van € 1,5 miljoen volledig als onzeker aangemerkt. De onzekerheid past ruim binnen de toleranties van de jaarrekening. Derhalve zijn wij voornemens om bij de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Daarbij geldt als voorwaarde dat de door ons gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd door de raad wordt vastgesteld. De goedkeurende strekking van de controleverklaring ziet daarbij zowel op de getrouwheid van de jaarrekening als op de financiële rechtmatigheid ervan.

- De gemeente Sittard-Geleen realiseert over het boekjaar 2021 een positief resultaat van circa € 5,1 miljoen. Begroot was een resultaat van € nihil. De omstandigheid dat het resultaat over 2021 positiever is uitgevallen dan begroot of verwacht, wordt voornamelijk veroorzaakt door het positieve resultaat op de programma's bestuur en ondersteuning (€ 2,8 miljoen), verkeer, vervoer en waterstaat (€ 0,7 miljoen) en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (€ 1,2 miljoen). Het restant van het positief resultaat van € 0,4 miljoen wordt veroorzaakt door diverse kleinere afwijkingen op de verschillende programma's. Van het resultaat van € 5,1 miljoen is € 3,1 miljoen ontstaan vanuit de reguliere bedrijfsvoering en € 2,0 miljoen vanuit de corona bedrijfsvoering. Deze afwijkingen komen voort uit omstandigheden die pas bekend waren na de 4de rapportage 2021. Dit betreffen voornamelijk de hoger bijstelling vanuit de decembercirculaire (€ 3,2 miljoen) en hogere belastingopbrengsten vanuit hogere WOZ-waarde (€ 0,9 miljoen). Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar hoofdstuk 2 van dit verslag en de programmaverantwoording in de jaarstukken 2021.

- Het positieve resultaat heeft tot gevolg dat de financiële positie van de gemeente Sittard-Geleen verder is verbeterd. Het eigen vermogen is toegenomen van 13,2% van het balanstotaal naar 13,7% van het balanstotaal. Het ratio tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit komt uit op 1,95. Het weerstandsvermogen classificeren wij op basis hiervan als **ruim voldoende.**

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Samenvatting

- Wij hebben de belangrijkste uitgangspunten en veronderstellingen beoordeeld die ten grondslag liggen aan de schattingen in de jaarrekening en achten deze aanvaardbaar.

- Uit onze beoordeling van de opzet en het bestaan van de administratieve organisatie en interne beheersing van de gemeente Sittard-Geleen komt naar voren dat deze voldoen aan de daaraan vanuit de accountantscontrole van de jaarrekening te stellen eisen. Naar aanleiding van de interim-controle hebben wij op 9 december 2021 onze boardletter uitgebracht, waarin wij de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen hebben gerapporteerd. Kortheidshalve verwijzen wij naar deze boardletter.

- Tijdens de controle van de jaarrekening 2021 zijn ons geen aanwijzingen voor fraude gebleken. Ook is ons geen fraude gemeld. Wij maken u er in dit verband op attent dat de accountantscontrole is gericht op het geven van een onafhankelijk oordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekening en niet specifiek op het ontdekken van fraudes of onregelmatigheden binnen de gemeente Sittard-Geleen.

- Wij hebben bij de uitoefening van onze functie als extern accountant van de gemeente Sittard-Geleen de onafhankelijkheidsvoorschriften in acht genomen, zoals die gelden voor het uitvoeren van assurance-opdrachten. Wij hebben in 2021 geen werkzaamheden verricht die een bedreiging vormen voor onze onafhankelijkheid als controlerend accountant van uw instelling.

© 2022 Deloitte The Netherlands

02 Financiële positie

© 2022 Deloitte The Netherlands

Financiële positie

In dit hoofdstuk geven wij op hoofdlijnen een samenvatting van ontwikkelingen in het vermogen en het resultaat van uw gemeente

2.1 Vermogen positie

In het Besluit begroting en verantwoording provincie en gemeenten (BBV), de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten 2021 bedraagt € 8,6 miljoen voordelig (begroot: € 0,5 miljoen voordelig). Per saldo is tussentijds € 3,5 miljoen aan de reserves gedoteerd (begroot: dotatie van 0,5 miljoen) conform besluitvorming uit de periodieke rapportages, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2021 € 5,1 miljoen voordelig bedraagt (begroot: resultaat nihil). Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans. De tussentijdse resultaatbestemming heeft plaatsgevonden op basis van raadsbesluiten. In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen.

Eigen vermogen (in € 1.000)	2021	2020	2019
Eigen vermogen per 1 januari	62.886	57.933	54.000
Tussentijdse resultaatbestemming	3.469	1.282	2.003
Gerealiseerd resultaat	**5.119**	**3.671**	**1.930**
Eigen vermogen per 31 december	71.473	62.886	57.933
Financiële kengetallen			
Solvabiliteit	*13.7%*	*13.2%*	*12,9%*
Nettoschuldquote	*89,5%*	*92,6%*	*105%*
Structurele exploitatieruimte	*0,6%*	*2,4%*	*2%*

Wij meten de financiële positie van Sittard-Geleen aan drie criteria, ontleend aan een publicatie van de VNG, waarbij sprake is van een positieve situatie als alle drie van de volgende indicatoren beter zijn. De indicatoren zijn:
Solvabiliteit < 20%,
netto- schuldquote > 100%
en structurele exploitatieruimte < 0%.
De gemeente Sittard-Geleen heeft een betere positie op deze criteria, met uitzondering van de solvabiliteit (13,7%) die lager is dan de grens van 20%.

Hoewel de financiële positie ultimo 2021 reeds is verbeterd, blijven wij benadrukken dat de gemeente Sittard-Geleen de financiële ontwikkelingen goed moet blijven monitoren.

De solvabiliteitsratio is de maat voor schuldbelasting van het gemeentebezit. De solvabiliteit is lager dan de richtlijn die gesteld wordt vanuit de VNG. Echter, er is vanuit de VNG een bewuste keuze gemaakt om geen harde norm op te leggen voor de kengetallen. Een kengetal of de ontwikkeling van een kengetal is namelijk een weerspiegeling van het gevoerde beleid. Hierin kunnen bewuste keuzes zijn gemaakt. Het BBV vraagt hierbij om een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Bij de beoordeling van de financiële situatie van de gemeente Sittard-Geleen zien wij niet direct verhoogde risico's in het feit dat de solvabiliteit lager is dan de zachte streefwaarde van 20%. In de totale beoordeling van de financiële situatie van de gemeente constateren wij namelijk dat de schulden kunnen worden terugbetaald en de geïdentificeerde risico's (financieel) zijn afgedekt. Daarnaast is er sprake van een structureel sluitende en evenwichtige begroting. Indien het beleid is om de solvabiliteitsratio wel verder op te hogen, zijn er structureel exploitatie-overschotten nodig, hetgeen betekent dat dit impact zou hebben op andere onderdelen van het beleid.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Financiële positie

2.2 Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

De exploitatie over 2021 laat een voordelig gerealiseerd saldo van baten en lasten van € 5,1 miljoen zien, ten opzichte van een begroot saldo van € nihil. Dit is een voordeel van € 5,1 miljoen. De grootste voordelen ten opzichte van de begroting zitten in de bestuur en ondersteuning (€ 2,8 miljoen), verkeer, vervoer en waterstaat (€ 0,7 miljoen) en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (€ 1,2 miljoen). Het restant van het positief resultaat ten opzichte van de begroting van € 0,4 miljoen wordt veroorzaakt door diverse kleinere afwijkingen op de verschillende programma's.

Ten aanzien van het programma bestuur en ondersteuning is een voordeel behaald van € 2,8 miljoen, met name als gevolg van het 6de steunpakket van het Rijk ontvangen via de decembercirculaire (€ 1,9 miljoen), voordeel op belastingen door hogere WOZ-waarde (€ 0,9 miljoen) en hogere compensatie voor wettelijke taken via de decembercirculaire (€ 0,9 miljoen). Dit wordt deels gecompenseerd door een negatief resultaat op de ombuiging vermarkten ESCS-locaties voor een bedrag van € 1,2 miljoen. Het positieve resultaat van programma verkeer, vervoer en waterstaat wordt voornamelijk veroorzaakt door het 6de steunpakket via de decembercirculaire (€ 0,7 miljoen) en een minder nadelig resultaat op de parkeerexploitatie (€ 0,3 miljoen). Hier tegenover staan hogere onderhoudskosten openbare verlichting (€ 0,1 miljoen) en meer onderhoud aan het asfalt vanwege meer klachten (€ 0,2 miljoen).
Het positieve resultaat op het programma volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing kan voornamelijk toegeschreven worden aan de vrijval van de reserve grondexploitatie (€ 1,0 miljoen) en de vrijval van de geraamde toevoeging reserve implementatie Omgevingswet (€ 0,2 miljoen), die niet meer noodzakelijk bleek te zijn.

Deze afwijkingen hadden niet eerder gecommuniceerd kunnen worden omdat deze voortkomen uit omstandigheden die pas bekend waren na de 4de rapportage 2021. Dit betreffen voornamelijk de hoger bijstelling vanuit de decembercirculaire (€ 3,2 miljoen) en hogere belastingopbrengsten vanuit hogere WOZ-waarde (€ 0,9 miljoen).

De gemeente Sittard-Geleen heeft de verschillen tussen realisatie en begroting toegelicht en de belangrijkste financiën in kaart gebracht in de programmaverantwoording in de jaarrekening 2021. Verderop in dit accountantsverslag gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en de werkelijke lasten in het kader van de begrotingsrechtmatigheid. Hiervoor verwijzen wij naar paragraaf 4.5 van het verslag.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Financiële positie

2.3 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandcapaciteit is opgebouwd uit de onbenutte belastingcapaciteit, de post onvoorzien en de algemene reserve. Voor een nadere toelichting omtrent de kaders verwijzen wij naar de uiteenzetting in hoofdstuk 2.2.2. van de jaarrekening 2021.

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt ultimo 2021 € 27,4 miljoen. Hierbij wordt in het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK), zoals opgesteld door de provincie Limburg, genoemd dat voornamelijk uitgegaan moet worden van de algemene reserve. De gemeente Sittard-Geleen betrekt bij het bepalen van de weerstandscapaciteit ook de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien. De algemene reserve heeft ultimo 2021 een stand van € 27,3 miljoen. De post onvoorzien laat ultimo 2021 een stand zien van € 0,1 miljoen en de onbenutte belastingcapaciteit is € nihil. Op basis hiervan bedraagt de weerstandscapaciteit € 27,4 miljoen op basis van de gerealiseerde gegevens over 2021.

Voor de bepaling van het gekwantificeerd risicoprofiel wordt gebruikgemaakt van een risicosimulatie. Middels de risicosimulatie heeft uw gemeente de risico's gekwantificeerd op € 10,02 miljoen. Daarnaast is de ondergrens van de algemene reserve gesteld op 1% van het begrotingstotaal. De benodigde buffer voor de minimale ondergrens bedraagt € 4,0 miljoen. Deze twee bedragen tezamen bepalen het benodigde weerstandsvermogen van € 14,02 miljoen. Hiermee komt de gemeente Sittard-Geleen uit op een ratio tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit van 1,95, hetgeen classificeert als **ruim voldoende** conform de tabel zoals opgesteld door de NAR en universiteit Twente. Deze tabel hebben wij nevenstaand opgenomen.

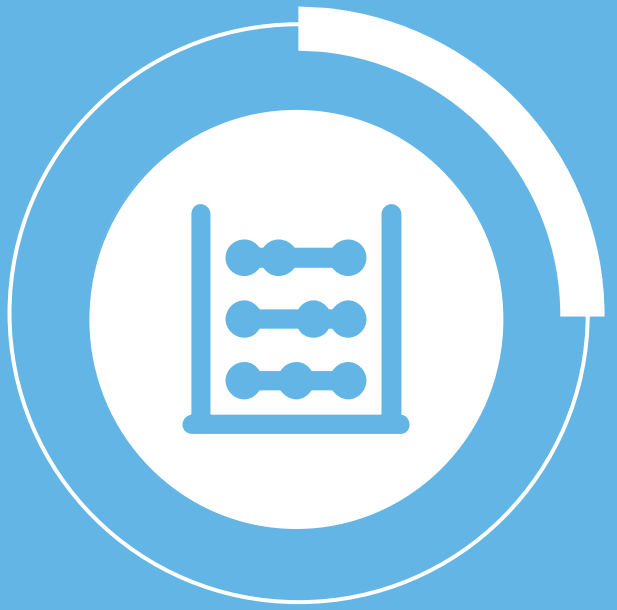
Ratio weerstandsver-mogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Zoals opgenomen onder de paragraaf 2.2.2. *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* van uw jaarverslag 2021 is de verwachting dat de algemene reserve de komende jaren verder zal oplopen, hetgeen een sterker weerstandsvermogen als gevolg heeft. Mede op aangeven van het provinciaal toezicht heeft de gemeente ingezet op de versterking van de financiële positie. Hierbij worden passend binnen de door de raad vastgestelde begrotingskaders alle voordelen in de algemene reserve gestort.

Hoewel de gemeente Sittard-Geleen de financiële positie sterk heeft verbeterd blijven wij benadrukken dat de gemeente Sittard-Geleen de financiële ontwikkelingen kritisch dient te blijven monitoren.

© 2022 Deloitte The Netherlands

03 Jaarrekening

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Jaarrekening

Dit hoofdstuk bevat onze bevindingen die, volgens ons professionele oordeel, van belang zijn om te rapporteren.

3.1 Vastgoed

Eind 2021 bedraagt de boekwaarde van de materiële vaste activa van de gemeente Sittard-Geleen € 368,1 miljoen (2020: € 356,8 miljoen). De materiële vaste activa zijn conform het BBV opgesplitst in investeringen economisch nut, investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden opgelegd en investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut. De grootste componenten binnen de materiële vaste activa betreffen de gebouwen (€ 120,0 miljoen) en de grond-, weg- en waterbouwkundige werken (€ 220,0 miljoen). In het verlengde van het herstelplan van de begroting 2018 wordt de verkoop van overtollig gemeentelijk vastgoed voortgezet. Door de wijziging in bestemming van maatschappelijk gebruik naar verkoop is er een indicatie op een mogelijke bijzondere afwaardering van de boekwaarden van de betreffende panden. Gedurende onze controle hebben wij geen bevindingen geconstateerd in de duurzame waardeverminderingen van het vastgoed, omdat betreffende panden nagenoeg geen boekwaarde meer hebben.

In het kader van de ontwikkeling van het voormalig V&D pand is in 2020 het betreffend pand in het centrum aangekocht. Dit ter voorbereiding van een geplande grondexploitatie, waarvan het investeringsbedrag van € 1,5 miljoen ultimo 2020 als 'warme grond' was verantwoord onder de materiële vaste activa. Tijdens de controle 2021 is gebleken er geen grondexploitatie zal worden geopend (raadsvoorstel d.d. 3 juni 2021), hierdoor blijft het V&D pand onder materiële vaste activa verantwoord ultimo 2021 en wordt dus niet ingebracht in een grondexploitatie. Het pand zal worden verkocht en is recent (opnieuw) in de markt gezet via de aanbesteding 'Herontwikkeling V&D locatie' te Sittard-Geleen. In de aanbesteding is een minimale inschrijfsom van € 0 bieding grondwaarde woningen met een richtprijs van € 1,5 miljoen opgenomen. Omdat inschrijving kan plaatsvinden op een minimaal inschrijfsom van € 0 en de aanbesteding nog niet is gegund, bestaat er onzekerheid over de terugverdiencapaciteit van de investering in het V&D pand. Op basis hiervan hebben wij de totale boekwaarde van € 1,5 miljoen als onzekerheid aangemerkt. Dit komt voort uit het feit dat de verkoopprijs niet vaststaat en dat ook een lagere of nihil verkoopprijs gerealiseerd kan worden. De onzekerheid valt ruim binnen de tolerantie voor onzekerheden van € 12,1 miljoen.

3.2 Voorzieningen

De gemeente Sittard-Geleen heeft voorzieningen gevormd voor de mogelijke verliezen, risico's of verplichtingen, ter egalisering van kosten en voor beklemde middelen van derden. De omvang van de voorzieningen kan samengevat worden in onderstaand overzicht:

*Bedragen * € 1.000*	31.12.2020	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31.12.2021
Voorziening voor verplichtingen en verliezen	1.969	1.373	-55	-90	3.197
Voorziening voor risico's	646	45	0	-498	193
Voorziening ter egalisering van kosten	4.400	817	0	-426	4.791
Voorziening middelen van derden	2.810	1.201	0	-1.353	2.658
Totaal	**9.825**	**3.436**	**-55**	**-2.367**	**10.839**

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Jaarrekening

Het saldo van de voorzieningen is mede gebaseerd op schattingen. Vanwege de subjectiviteit die hier inherent aan is, hebben wij tijdens de jaarrekeningcontrole aandacht besteed aan de onderbouwing en de plausibiliteit van de uitgangspunten en veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de berekeningen van de voorzieningen.

De voorziening middelen derden ter hoogte van € 2,7 miljoen bestaat met name uit de voorziening riolering en afvalverwijdering (€ 2,4 miljoen). Bij deze voorziening is geen sprake van een schattingselement. De voorziening is namelijk gebaseerd op de overschotten of tekorten op de producten riolering en afval (conform artikel 44 lid 2 BBV). De voorziening ter egalisering kosten van € 4,8 miljoen bestaat voornamelijk uit de voorziening groot onderhoud voor de Domijnen, parkeergarages en parkeerinstallaties (respectievelijk € 2,4 miljoen, € 1,2 miljoen en € 0,7 miljoen). Het schattingselement is gespitst op de daadwerkelijke uitvoering van het onderhoud. Organisatorisch blijft het inschatten en tijdig verwerken van de verschillen tussen ingeschat onderhoud en werkelijk uitgevoerd onderhoud een complex proces. Wij onderschrijven het belang het optimaliseren van het proces omtrent het administratief bijwerken van de onderhoudsvoorzieningen. Wij hebben vastgesteld dat aan de voorzieningen een actueel onderhoudsplan ten grondslag ligt.

Daarnaast is een voorziening voor risico's gevormd van € 0,2 miljoen, die met name bestaat uit de voorziening voor binnenstedelijke projecten van € 0,2 miljoen die voortkomt uit contractuele verplichtingen. Hierbij is het schattingselement van beperkte omvang. Dit geldt tevens voor de voorziening voor verplichtingen en verliezen (€ 3,1 miljoen), welke met name bestaat uit de pensioenvoorziening gewezen wethouders. De pensioenvoorziening gewezen wethouders bestaat uit de ontvangen uitkeringen uit de herverzekering en het eigen risico op de pensioenverplichting die de gemeente per 31 december 2021 zelf draagt (€ 2,6 miljoen). En Schattingselement betreft de doorlooptijd van de uit te betalen pensioenbetalingen en een nieuwe schattingselement van boekjaar 2021 betreft de vastgestelde sterftetabellen en de disconteringsvoet. Deze tabellen worden landelijk bepaald door het Koninklijk Actuarieel Genootschap en de disconteringsvoet wordt vastgesteld door het Rijk.

Op basis van bovenstaande uiteenzetting identificeren wij dat er sprake is van beperkte schattingselementen in de betreffende voorzieningen, hetgeen betekent dat de voorzieningen veelal gebaseerd zijn op basis van (harde) externe onderbouwingen.

Naast de voorzieningen heeft de gemeente Sittard-Geleen de volgende (materiële) schattingselementen opgenomen in de jaarrekening 2021:
- Waardering vorderingen en in het bijzonder de vordering inzake Leyenbroekerweg. Wij hebben een update ten aanzien van de inbaarheid van deze vordering ontvangen. In deze update heeft de gemeente het overleg met Vijverparc B.V. voor de verdere afwikkeling van de claim, na de uitspraak van april 2021 afgerond. Op het moment is de overeenkomst met Vijverparc B.V. in voorbereiding. Wij achten de uitgangspunten van de gemeente Sittard-Geleen rondom de inbaarheid aanvaardbaar.
- Waardering voorziening oninbare debiteuren.
- Waardering grondexploitaties, kapitaalverstrekkingen, uitgegeven leningen en toerekening lasten Jeugd (zie verderop in voorliggend verslag).

Wij hebben hierbij geen bevindingen geconstateerd die onze rapportagetolerantie overschrijden. De schattingen zijn aanvaardbaar.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Jaarrekening

3.3 Grondexploitaties

Over het algemeen stellen wij dat de meeste grondexploitaties van de gemeente Sittard-Geleen binnen afzienbare tijd aflopen, zodat de ramingen in de grondexploitaties beter zijn in te schatten en het bijbehorende risicoprofiel steeds verder afneemt. In boekjaar 2021 is tevens de grondexploitaties ZRS fase 1, herstructureringsproject 'Mijn Zuid' en project 'langs de groenweg' afgesloten. De woningbouwprojecten Engelenhof en de Hof van Langfoor worden medio 2022 opgeleverd. De start van de herontwikkeling van het Frans Klooster na de contractovername door een private partij vindt naar verwachting eveneens in 2022 plaats.

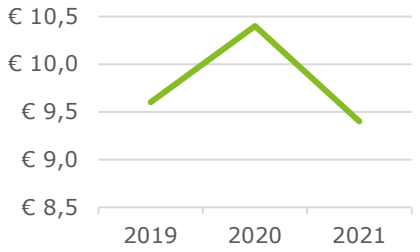
De grondexploitaties zijn door u voor de jaarrekening 2021 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd). Waar nodig zijn door u de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen. Voor de waardering ultimo boekjaar 2021 heeft de gemeente Sittard-Geleen de geplande gronduitgiften opnieuw beoordeeld op basis van een behoefteraming uitgevoerd naar de kantoren- en bedrijfslocaties voor de periode 2021-2030 door het bureau Ecorys en het 10-jarig gemiddelde in de Westelijke Mijnstreek. Beide evaluaties hebben niet tot majeure wijzigingen in de aannames geleid ten opzichte van boekjaar 2020.

Ultimo 2021 is een bedrag van € 3,3 miljoen (2020: € 3,4 miljoen) opgenomen in de voorziening negatieve plannen, om de naar verwachting niet meer met verkopen goed te maken kosten te dekken.

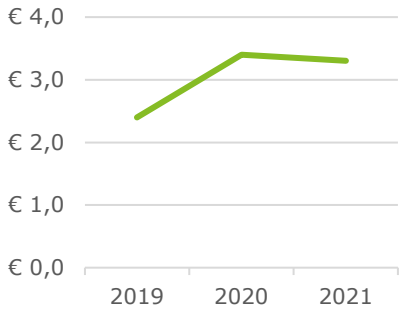
Over boekjaar 2021 is er tevens een tussentijdse winst genomen van € 1,2 miljoen, welke voor € 0,8 miljoen betrekking heeft op de afronding van het herstructureringsproject 'Mijn Zuid'.

Voor een gedetailleerde beschrijving ten aanzien van de (ontwikkelingen) in de grondexploitaties verwijzen wij naar de 'GREX JAARREKENING', welke tezamen met de jaarstukken 2021 aan de raad zal worden voorgelegd ter goedkeuring.

Totaal grexen
(boekwaarde in miljoen)

Totaal voorziening grexen
(boekwaarde in miljoen)

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Jaarrekening

3.4 Kapitaalverstrekking Mijn Streekwarmte B.V.

'Mijn Streekwarmte' is een verbonden partij waarvan de gemeente op dit moment nog volledig eigenaar is. Het doel van de BV is het - door middel van joint ventures - promoten van groene energie in de gemeente Sittard-Geleen via de dochters het Groene Net B.V. en Het Groene Net Ontwikkel B.V.

Gedurende 2020 heeft er besluitvorming plaatsgevonden, naar aanleiding waarvan de aandelen van Het Groene Net B.V. zijn volgestort. Daarnaast heeft er een verwatering van de aandelen plaatsgevonden. Dit heeft gevolgen voor de zeggenschap in Het Groene Net B.V. via Mijn Streekwarmte. Deze is namelijk gedaald naar 35%, doordat Ennatuurlijk via de verwatering verhoudingsgewijs meer aandelen heeft verworven. In 2021 is begonnen met de voorbereidingen om Mijn Streekwarmte als groot project aan te merken, zodat hier halfjaarlijks apart over gerapporteerd zal worden richting de raad. De besluitvorming voor het startdocument zal naar verwachting in boekjaar 2022 plaats vinden in de gemeenteraad.

Op dit moment staan op de balans van de gemeente Sittard-Geleen de waarde van het aandelenkapitaal in Mijn Streekwarmte B.V. (ca. € 2,5 miljoen). De gemeente heeft dit juist verwerkt in de jaarrekening conform de waardering van het eigen vermogen (maatschappelijke waarde) zoals opgenomen in de jaarrekening van Mijn Streekwarmte. Daarnaast heeft de gemeente Sittard-Geleen een nominale vordering in de jaarrekening 2021 verantwoord van € 2,4 miljoen (2020: € 2,4 miljoen), dit betreffen in het verleden gemaakte kosten die nog afgerekend dienen te worden met diverse partijen, zoals bijvoorbeeld gemeente Stein en Beek. Voor de totale vordering per 31 december 2021 heeft de gemeente een voorziening gevormd van € 1,1 miljoen. Derhalve is een netto vordering opgenomen in de jaarrekening van 1,3 miljoen, waarvan een (gemeentelijke) garantstelling is verkregen van € 0,4 miljoen. De voorziening op de vordering is opgesteld in overeenstemming met de eigen richtlijnen voor risico-inschattingen. Wij achten deze uitgangspunten voor de vorming van de voorziening plausibel. Wij zullen de ontwikkelingen blijven volgen in de controle van komend boekjaar.

3.5 Sociaal domein

PGB-bestedingen

De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft – net als in voorgaande jaren – bij de PGB-verantwoordingen voor Jeugd en Wmo over 2021 een controleverklaring met beperking verstrekt. De PGB-bestedingen over 2021 bedragen circa € 2,1 miljoen (2020: € 2,7 miljoen).

Uw organisatie heeft de voorgaand jaar getroffen aanvullende interne beheersmaatregelen en interne controles ook over 2021 gehandhaafd c.q. uitgevoerd. In dit kader is onder andere nader onderzoek uitgevoerd bij een representatief aantal gebruikers van deze PGB-gelden.

Met de getroffen beheersmaatregelen en uitgevoerde interne controles is voor de PGB-bestedingen over 2021 voldoende zekerheid verkregen wat betreft zowel de getrouwheid als rechtmatigheid van deze bestedingen.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Jaarrekening

Lasten Jeugd

De totale lasten Jeugd, zoals opgenomen in de jaarrekening 2021, bedragen circa € 33,5 miljoen. De grootste financiële stromen voor de lasten Jeugd lopen via de financiële backoffice van de gemeente Maastricht (centrumregeling). Met inachtneming van de financiële verantwoording van de gemeente Maastricht bedragen de lasten Jeugd 2021 voor de gemeente Sittard-Geleen € 31,5 miljoen (hierboven uitgesplitst). Dit bedrag is tevens zodanig verantwoord in de jaarrekening 2021. Deze kosten betreffen de Zorg in Natura (€ 27,5 miljoen), het Gedwongen Kader (€ 2,0 miljoen), de Jeugdzorgplus (€ 0,7 miljoen), de kosten crisis (€ 0,6 miljoen), de kosten van het Landelijk Transitie Arrangement (€ 0,4 miljoen) en de bijdrage in de uitvoeringskosten (€ 0,3 miljoen). Op 25 april 2022 is de, door de accountant van de gemeente Maastricht gewaarmerkte, verantwoording lasten Jeugd 2021 ontvangen. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat de afwikkeling van de oude jaren (2017 tot en met 2020) die via gemeente Maastricht worden afgerekend geen materiële impact hebben op de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen. De overige € 2 miljoen zijn kosten die de gemeente Sittard-Geleen zelf maakt voor de uitvoering van de regeling Jeugd.

3.6 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

Eén van de maatregelen die het kabinet gebruikt om ondernemers te steunen tijdens de coronacrisis is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). De nieuwe Tozo-regeling als gevolg van COVID-19 is in 2021 via de Sisa-methode verantwoord. De uitvoering van deze regeling is door de gemeente Sittard-Geleen belegd bij de gemeente Maastricht. Op 24 mei 2022 is de gecontroleerde verantwoording met betrekking tot de Tozo uitkeringen ontvangen van de gemeente Maastricht. De verantwoording is tijdig verwerkt in de huidige jaarrekening.

De Nota verwachtingen accountantscontrole schrijft daarnaast voor dat wij een kwalitatieve toets moeten verrichten op het Misbruik en Oneigenlijk beleid voor de Tozo-regeling. Wij hebben van de accountant van de gemeente Maastricht begrepen dat de gemeente Maastricht op basis van signalen van het Inlichtingen Bureau (IB), die betrekking hebben op de uitkeringen voor de inwoners van de gemeente Sittard-Geleen, werkzaamheden uitvoert. De opvolging van deze signalen zijn zover volledig afgehandeld in 2021. Wij hebben kennis genomen van de uitgevoerde werkzaamheden en vastgesteld dat opvolging is gegeven aan de signalen. Daar waar van toepassing, heeft de gemeente Maastricht correcties doorgevoerd indien naar aanleiding van deze signalen is gebleken dat onterecht een uitkering is verstrekt. Dit is als zodanig in de financiële verantwoording verwerkt.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Jaarrekening

3.7 Budgetoverheveling en overlopende posten

De wettelijke grondslag van het financieel toezicht is neergelegd in de 'Gemeentewet', het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' en het 'Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader'. Gemeenten zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun financiële huishouding. Een structureel en reëel sluitende begroting is essentieel. Indien dit niet het geval is, dient in de meerjarenbegroting aannemelijk te worden gemaakt dat dit evenwicht alsnog tot stand wordt gebracht. Met het toezicht wordt beoogd een gezonde financiële situatie bij gemeenten te bevorderen.
Repressief toezicht is regel, preventief toezicht is uitzondering. Elke gemeente krijgt vóór 1 januari bericht over het toezichtregime voor het komende begrotingsjaar. De gemeente Sittard-Geleen valt onder meerjarig-repressief toezicht. In het belang van het imago kan er een tendentie bestaan dat de gemeente naar de maatschappij een bepaald resultaat wil weergeven (bijvoorbeeld conform de door de raad goedgekeurde begroting). Als gevolg van politieke beslissingen en veranderlijke regelgeving in de sector kan er derhalve sprake zijn van (prestatie)druk. Indien de gemeente een zeer positief resultaat behaalt geeft dit de maatschappij een tegenstrijdig beeld weer van de problematiek in de sector. Een te negatief resultaat drukt weer op de financiële positie van de gemeente Sittard-Geleen. Derhalve betreft dit een mogelijke prikkel voor het al dan niet toepassen van budgetoverheveling. Naar aanleiding van dit risico hebben wij verhoogde aandacht gehad voor de overlopende posten in de jaarrekening 2021, hierbij is namelijk het risico op budgetoverheveling en het vormen van 'potjes' het grootst. Dit betreffen zowel de overlopende activa als de overlopende passiva.

Middels uitgebreide detailcontroles hebben wij de overlopende activa en passiva gecontroleerd, hiermee hebben wij circa 90% van de positie van de overlopende activa en circa 90% van de overlopende passiva gecontroleerd. Wij hebben geen indicaties gehad dat er sprake is van het vormen van 'potjes' of budgetoverheveling. De geconstateerde controleverschillen laten namelijk geen tendentie zien.

3.8 Situatie Rusland/Oekraine

Ondanks het feit dat de Rusland/Oekraïne crisis voor de gemeente Sittard-Geleen geen gevolgen heeft wat betreft de continuïteit en de gemeente ook geen activiteiten heeft in/met Rusland en Oekraïne, heeft de crisis (naar verwachting) in 2022 wel belangrijke maatschappelijke en financiële gevolgen.
Heel concreet en bekend is de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, maar de crisis heeft naar verwachting bijvoorbeeld ook een verder opdrijvend effect op de inflatie (wat overigens na het min of meer einde van de COVID-19 pandemie al was ingezet, o.a. doordat consumenten weer meer geld uitgeven en bedrijven hun verliezen willen terugverdienen). Een verder stijgende inflatie door de Rusland/Oekraïne crisis heeft gevolgen voor de kosten voor inkoop van goederen en diensten, maar kan ook gevolgen hebben voor de verwachte resultaten op projecten en de bouwgrondexploitatie. De exacte impact is op dit moment niet in te schatten en hangt ook af van hoe lang de crisis aanhoudt en welke (steun)maatregelen de rijksoverheid treft. Wij hebben verder geen indicatie dat dit leidt verstrekkende gevolgen voor de gemeente, maar wij adviseren de gemeente wel kritisch te blijven voor de gevolgen van de Rusland/Oekraïne crisis.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Jaarrekening

3.9 Regeling grote projecten - Glanerbrook

Conform de regeling grote projecten zoals is vastgesteld door de raad op 30 januari 2020, is door de raad besloten om het 'Vernieuwbouw centrale sport- en zwemaccommodatie Glanerbrook' aan te merken als groot project. In dit kader zullen wij derhalve ook in onze verslagen rapporteren over de administratieve organisatie en financiële ontwikkelingen rondom dit project.

Conform de regeling grote projecten is voor het project van Glanerbrook een startdocument opgesteld. Dit is het uitgangspunt voor de verdere rapportering richting de raad. Het startdocument is opgesteld conform de verplichte onderwerpen zoals deze zijn vastgesteld in artikel 4 van de regeling grote projecten. Het project kent drie pijlers waaraan binnen het project aandacht besteed dient te worden, dit betreft de investering t.a.v. de vernieuwbouw, het vinden van een nieuwe exploitant en het garanderen van de lopende exploitatie (het open houden van Glanerbrook tijdens de gehele looptijd van het project).

De raad heeft voor de uitvoering van het project in december 2020 een krediet vastgesteld voor alle uit te voeren werkzaamheden. T.a.v. het project is de raad voor het laatste geïnformeerd op basis van de 1e rapportage 2022 op 19 mei 2022. Kanttekening hierbij is dat ook kosten zijn gemaakt ten laste van het krediet voor de ontvlechting van Laco, zoals bijvoorbeeld de afkoop van het erfpacht en ambtelijk uren ter begeleiding van het project. Deze kosten waren niet meegenomen in het originele krediet. Daarnaast blijkt uit de eerste rapportage 2022 dat de kostenontwikkeling onder druk staat.

Het project is in de fase van het definitief maken van het voorontwerp en het team is drukdoende om de aanbesteding voor de nieuwbouw te organiseren. Wij constateren dat de gemeente conform de regeling grote projecten haar team heeft samengesteld en de voortgang vastlegt. Wij identificeren dan ook geen afwijkingen voor wat betreft de tot nu toe uitgevoerd werkzaamheden. Omdat het project nog in de oriënterende fase zit hebben wij nog verder geen inhoudelijke werkzaamheden uitgevoerd op de kosten in het kader van de nieuwbouw.

Tot slot heeft de raad in de 4de rapportage 2021 besloten om de projecten 'Unilocatie Grevenbicht-Obbicht' en Huisvesting, bestuurlijk-ambtelijk en Vidar' aan te merken als groot project binnen de regeling grote projecten. Gezien het late besluit in 2021 hebben wij deze niet betrokken bij onze werkzaamheden over boekjaar 2021. Wij zullen hier wel over rapporteren van boekjaar 2022 en als eerst in de boardletter van 2022.

© 2022 Deloitte The Netherlands

04 Rechtmatigheid

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Rechtmatigheid

4.1 Wet Normering Topinkomens

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij de naleving van de voorschriften met betrekking tot de Wet Normering Topinkomens (verder: de WNT) beoordeeld. De maximale bezoldiging voor topfunctionarissen van een gemeente bedraagt over boekjaar 2021 € 209.000. Voor de gemeente Sittard-Geleen geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Op grond hiervan concluderen wij dat de bezoldiging van de gemeentesecretaris en de griffier voldoet aan de WNT. In 2021 zijn geen ontslagvergoedingen aan topfunctionarissen uitgekeerd die zijn weerslag hebben op de WNT verantwoording. De bezoldiging van deze topfunctionarissen is toereikend in de jaarrekening toegelicht. Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan - ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000. In 2021 hebben wij geen overschrijding van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd. Zie voor de toelichting op de WNT vanaf pagina 168 van de jaarrekening.

4.2 Aanbestedingen

De Europese aanbestedingswetgeving valt onder de reikwijdte van het oordeel van de instellingsaccountant over de financiële rechtmatigheid. Met betrekking tot het naleven van de Europese aanbestedingsrichtlijnen hebben wij voor het boekjaar 2021 geen financiële onrechtmatigheden vastgesteld.

4.3 SiSa-bijlage 2021

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden in de SiSa-bijlage 2021 geconstateerd. De procedure die uw gemeente moet naleven bij het aanleveren van de bestanden aan het CBS is ten opzichte van vorig jaar niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien zeven documenten aan het CBS aan te leveren. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota Verwachtingen accountantscontrole SiSa 2021. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren). Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een ‘0’ is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze ‘0’ terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd en wij hebben dit vastgesteld op basis van onze werkzaamheden. Hiervoor verwijzen wij ook naar bijlage 3a en 3b van voorliggend accountantsverslag.

4.4 Investeringskredieten

Bij het beoordelen van de investeringskredieten hebben wij vastgesteld dat géén overschrijding hebben plaats gevonden. Alle overschrijdingen die plaats hebben gevonden zijn tijdig gecommuniceerd. Derhalve hebben wij geen onrechtmatigheden geconstateerd t.a.v.de investeringskredieten.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Rechtmatigheid

4.5 Begrotingsoverschrijdingen

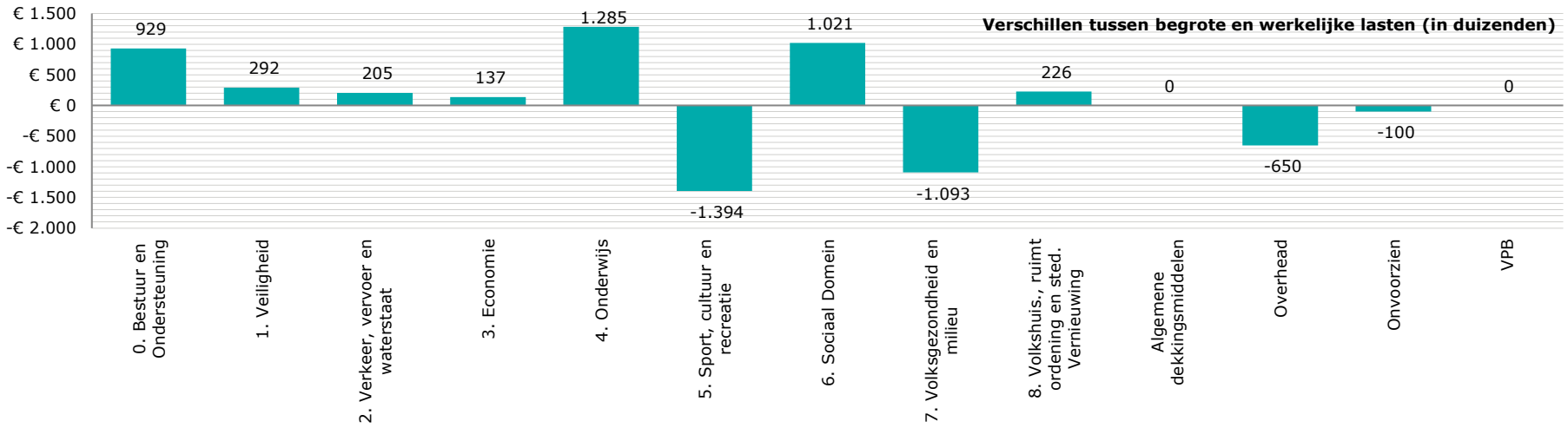
Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2021 hebben wij ook de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat wijzigingen of overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze binnen het begrotingsjaar geïnformeerd zijn. Het begrotingscriterium is uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV. Dit is van belang zodat het budgetrecht van de gemeenteraad beschermd blijft.

Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft niet altijd mee te tellen in het accountantsoordeel. Er gelden 3 verschillende criteria voor wanneer dit niet mee telt in ons oordeel. Namelijk:

1. De overschrijding is wel gemeld aan de raad, maar er is geen ruimte voor een wijziging in de begroting.
2. Er staan direct gerelateerde baten tegenover de overschrijding.
3. Het betreffen openeind regelingen.

Een voorbeeld hiervan is de afrekeningen in het sociaal domein die pas na 31 december bekend worden. Bij de gemeente Sittard-Geleen is op een zestal programma's sprake van een begrotingsoverschrijding op de lasten (zie ook hieronder). Het betreft de programma's 0, 1, 2, 3, 4, 6 en 8. Alle overschrijdingen vallen onder bovenstaande uitzonderingen waardoor deze niet meetellen als onrechtmatigheid voor ons rechtmatigheidsoordeel.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van deze overschrijding naar de analyse in de programmaverantwoording in de jaarrekening 2021.

© 2022 Deloitte The Netherlands

05 Accountantscontrole

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Accountantscontrole

5.1 Opdracht

Onze opdracht betreft de controle van de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen met als doel een onafhankelijk oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid hiervan te geven, en de naleving van specifieke wet- en regelgeving. Wij hebben deze controle verricht met inachtneming van het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden en het controleprotocol van de gemeente Sittard-Geleen d.d. 10 november 2021. Deze opdracht is schriftelijk vastgelegd in onze opdrachtbevestiging van 15 oktober 2021 (met als kenmerk: 211034C755/ATG).

Op basis van onze werkzaamheden en de uitkomsten daarvan concluderen wij dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het eigen vermogen per 31 december 2021 en het resultaat over 2021. Dit impliceert het volgende:

- De jaarrekening 2021 is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincie en gemeenten (BBV).
- De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die zijn gehanteerd voor het opmaken van de jaarrekening 2021 voldoen aan de geldende verslaggevingsvoorschriften en zijn consistent toegepast. Voorts zijn de schattingen op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld, aanvaardbaar. Wij hebben de belangrijkste uitgangspunten en veronderstellingen die hier aan ten grondslag liggen, beoordeeld in het kader van het beeld dat de jaarrekening als geheel dient te geven.
- Daarnaast zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de kadernota rechtmatigheid 2018 (meest actuele versie), de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.
- Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.
- Er bestaan geen verschillen van inzicht met het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde grondslagen, de verslaggeving, of de uitkomsten van onze controlewerkzaamheden. Na onze controle resteren geen niet-gecorrigeerde controleverschillen die onze rapporteringstolerantie van € 50.000 overschrijden. Wij rapporteren enkel een onzekerheid ter hoogte van € 1.500.000 met betrekking tot de onzekerheid rondom de waardering van het V&D pand.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Accountantscontrole

5.2 Controleverklaring

Wij zijn voornemens de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen van een goedkeurende verklaring te voorzien. De goedkeurende strekking van de controleverklaring ziet daarbij zowel op de getrouwheid van de jaarrekening als op de financiële rechtmatigheid. Wij geven deze controleverklaring af onder voorbehoud van goedkeuring van de jaarrekening door de gemeenteraad. Graag ontvangen wij daartoe een exemplaar van de vastgestelde jaarrekening 2021. Mochten er nog wijzigingen in de definitieve versie hiervan worden aangebracht, dan verzoeken wij u ons hiervan in kennis te stellen. Wij dienen deze wijzigingen alsdan te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

5.3 Materialiteit

Voor ons oordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekening gaan wij uit van het materialiteitsbegrip. Dit begrip is leidend voor de evaluatie van bevindingen die uit de controle van de jaarrekening voortkomen en de betekenis daarvan voor ons oordeel. Voor de jaarrekening 2021 van de gemeente Sittard-Geleen hebben wij een materialiteit gehanteerd van € 4,0 miljoen (1,0% van de lasten inclusief dotaties aan de reserves). Voor de diepgang van onze controlewerkzaamheden hebben wij de uitvoeringsmaterialiteit bepaald op 3,1 miljoen. Voor de controle op de naleving van enkele specifieke rechtmatigheidsaspecten, zoals de Wet Normering Topinkomens, hanteren wij een lagere materialiteit, die aansluit bij hetgeen hieromtrent is voorgeschreven in het controleprotocol WNT 2021.

5.4 Administratieve organisatie en interne beheersing

De bevindingen, conclusies en aanbevelingen uit de interim-controle hebben wij gerapporteerd in een boardletter. Deze boardletter is met het college en de commissie Begroting en Verantwoording besproken. De belangrijkste conclusie daarbij is dat uit onze controlewerkzaamheden tijdens de interim-controle geen bevindingen meer voortkomen die erop duiden dat de beheersingsmaatregelen die de gemeente Sittard-Geleen binnen de voor de jaarrekening 2021 relevante financiële processen heeft ingesteld in opzet en bestaan niet voldoen aan de daaraan vanuit de accountantscontrole van de jaarrekening te stellen randvoorwaarden. Dit laat onverlet dat wij vanuit onze natuurlijke adviesfunctie een aantal observaties onder uw aandacht hebben gebracht die van belang zijn voor het verder verbeteren van de interne beheersing van de bedrijfsvoering in het kader van de toekomstige rechtmatigheidsverantwoording. Voor een meer gedetailleerde toelichting hierop verwijzen wij naar de boardletter.

5.5 Geautomatiseerde gegevensverwerking

Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op het gebied van de betrouwbaarheid en de continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking aan u gerapporteerd zouden moeten worden. Hoewel de gemeente Sittard-Geleen in opzet voldoende beheersmaatregelen heeft geïmplementeerd ten aanzien van de risico's als gevolg van cybersecurity, geven wij de gemeente mee om verhoogde aandacht te blijven houden voor eventuele cyberrisico's.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Samenvatting
Financiële positie
Jaarrekening
Rechtmatigheid
Accountants-controle
Bijlagen

Accountantscontrole

Wij maken u erop attent dat de controle van de jaarrekening 2021 primair gericht is op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening, en naar zijn aard niet bedoeld is om uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan te doen. Daarbij is het tevens van belang dat wij ten behoeve van de jaarrekeningcontrole vooralsnog slechts in beperkte mate gebruikmaken van de geautomatiseerde gegevensverwerking binnen de gemeente Sittard-Geleen en dat wij onze controlebevindingen overwegend baseren op de binnen uw organisatie aanwezige brondocumenten, zoals facturen, bankafschriften en overeenkomsten.

5.6 Fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Sittard-Geleen. De gemeenteraad dient hierop toe te zien. In dit verband vermelden wij dat de gemeente Sittard-Geleen een gedragscode voor ambtenaren, bestuur en burgemeester, een regeling melding vermoeden misstand, een regeling vertrouwenspersoon en een kader integriteitbeleid heeft vastgesteld. Daarnaast beschikt de gemeente Sittard-Geleen als basis voor een effectieve fraudebeheersing over een analyse van het frauderisico. Als accountant van de gemeente Sittard-Geleen hebben wij de verantwoordelijkheid om het risico te beoordelen dat de jaarrekening 2021 als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa, afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Wij hebben hiertoe een aantal werkzaamheden uitgevoerd, zoals:

- Het bespreken van het frauderisico met het college en het financieel management.
- Het evalueren van de impact van de door het bestuur ingevoerde beheersingsmaatregelen ter beperking van de geïdentificeerde frauderisico's.
- Het beoordelen van de zakelijke onderbouwing voor eventuele grote, eenmalige transacties.
- Het beoordelen van schattingen, met name ten aanzien van de waardering van de materiële vaste activa en de totstandkoming van de voorzieningen.
- Het toetsen van alle overlopende posten groter dan € 50.000 in de jaarrekening van de gemeente Sittard-Geleen.
- Het toetsen op het risico van budgetoverheveling en begrotingsonrechtmatigheid.
- Het toetsen van journaalboekingen die gemaakt zijn in de afsluitende periode van het boekjaar.
- Toetsing van handmatige journaalposten en overige aanpassingen gedurende het boekjaar 2021, ondersteund door data-analysetechnieken.

Ofschoon wij benadrukken dat een beoordeling van de interne beheersing van de gemeente Sittard-Geleen in relatie tot het frauderisico niet tot de scope van onze opdracht en verantwoordelijkheid behoort, vermelden wij dat ons bij de controle van de jaarrekening 2021 geen aanwijzingen voor fraude zijn gebleken dan wel gemeld.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Accountantscontrole

5.7 Proces jaarrekeningcontrole

Nu versoepelingen hebben plaats gevonden tijdens COVID-19 heeft de controle van de jaarrekening 2021 weer deels op locatie bij de gemeente Sittard-Geleen plaatsgevonden. Dit zorgde ervoor dat op de dagen dat wij aanwezig waren de communicatielijnen kort waren. Overigens is de gehele jaarrekeningcontrole in goede samenwerking met uw medewerkers verlopen, waarbij er continu afstemming heeft plaatsgevonden over de voortgang van het proces en de te zetten stappen. Wij willen de medewerkers van de gemeente Sittard-Geleen hier dan ook voor danken voor de fijne samenwerking. Dit laat onverlet dat wij tijdens de controle enkele correcties in de rubriceringen in de jaarstukken hebben laten doorvoeren, om de jaarrekening te laten voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften.

Voor uw inzicht verstrekken wij onderstaand een opgave van de tijdsbesteding van het auditteam ten behoeve van de controle van de jaarstukken van de gemeente Sittard-Geleen in relatie tot de totaal geplande uren tot aan de datum van dit concept-accountantsverslag (in casu: 13 mei 2022). Deze opgave is derhalve exclusief de uren die nog benodigd zijn voor de afronding van de controle. De geplande uren sluiten aan met het prijzenblad bij de aanbesteding Accountantsdiensten 2019-2022 en de opgave van de aanvullende benodigde uren voor de SiSa-regelingen.

	Partner	Manager	(Senior) staff	Totaal
Werkelijk	60	324	562	946
Gepland	75	275	550	900

5.8 Onafhankelijkheid

In overeenstemming met de voorschriften ten aanzien van de onafhankelijkheid van de accountant, zowel in wezen als in schijn, vermelden wij dat door ons geen werkzaamheden voor de gemeente Sittard-Geleen zijn verricht die (in wezen of in schijn) hiermee conflicterend zijn, dan wel een bedreiging hiervoor zouden kunnen zijn. Ook zijn ons geen persoonlijke, zakelijke en/of financiële relaties bekend tussen de gemeente Sittard-Geleen en onze organisatie die naar onze professionele oordeelvorming onze onafhankelijkheid zouden kunnen beïnvloeden. Evenmin hebben wij geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid van de gemeente Sittard-Geleen ontvangen of aan medewerkers van de gemeente Sittard-Geleen verstrekt.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Bijlagen

© 2022 Deloitte The Netherlands

Bijlage 1a: Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Na afronding van onze controle resteren de volgende controleverschillen en onzekerheden boven de raporteringstolerantie van € 50.000:

Beschrijving	Feitelijk/ schatting	Debet/(Credit) in baten en lasten	Debet/(Credit) in activa	Debet/(Credit) in schulden	Debet/(Credit) in vermogen	Rechtmatigheids-fouten
Controleverschillen	**N.v.t.**					
Totaal						
Onzekerheden						
Waardering V&D pand (terugverdiencapaciteit investering)	**Schatting**	€ 1.500.000	(€ 1.500.000)			

© 2022 Deloitte The Netherlands

Bijlage 2: Tekortkomingen in de toelichtingen

Onderstaand hebben wij de rubriceringsverschillen opgenomen voor de jaarrekening 2021. Dit betreft enkel een presentatie- technische weergave in de jaarrekening, zonder resultaat impact. Wij achten deze constateringen niet materieel voor de jaarrekening 2021.

Toelichting	Bron van de toelichtings-vereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
N.v.t.		

© 2022 Deloitte The Netherlands

Bijlage 2a: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2021

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

SiSa-code en specifieke uitkering		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
JenV A7	Tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
JenV A10	Impuls huisvesting grote gezinnen vergunninghouders.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
JenV A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2268.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C1	Specifieke uitkering reductie energiegebruik.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C31	Maatregel huisvesting kwetsbare groepen.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C32	Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS 2021).	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C41B	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden).	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C43	Regeling reductie energiegebruik woningen.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C47	Regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D10	Besluit Specifieke uitkering educatie.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D11	Verlening extra financiële middelen specifieke uitkering RMC-functie.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Bijlage 2a: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2021

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

SiSa-code en specifieke uitkering		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
OCW D14	Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E20	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden).	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
EZK F1	Uitkoopregeling.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
EZK F9	Extern Advies Warmtetransitie.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandige)_gemeente 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tijdige overbrugginsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Bijlage 2a: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2021

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

SiSa-code en specifieke uitkering		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april).	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Tozo 2_exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Tozo 3_exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2021).	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Tozo 4.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Tozo 5.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.

© 2022 Deloitte The Netherlands

Bijlage 2a: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2021

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

SiSa-code en specifieke uitkering		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
SZW G12	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen).	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H4	Specifieke uitkering Sport.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H8	Specifieke uitkering voor lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H12	Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden en preventieaanpakken 2021.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H16	Specifieke uitkering Ijsbanen en Zwembaden.	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
Totaal		**N.v.t.**	**€ 0**	**N.v.t.**
Strekking controleverklaring rechtmatigheid				**Goedkeurend**
Strekking controleverklaring getrouwheid				**Goedkeurend**

© 2022 Deloitte The Netherlands

Deloitte.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte organisatie”). DTTL (hierna ook te noemen “Deloitte Global”) haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 345.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.

© 2022. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland.